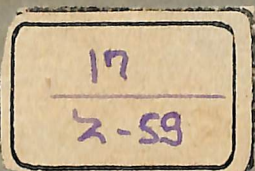
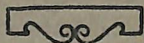

4905

ՅԵՆԱՇԱՐ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՐԾԻ ՄԷՋ ՅԱԶՈՂԵԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Յ. Թ. ՀԻՆԴԵԱՆ

17

Հ-59

1938

74 JUL 2009

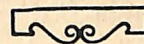
3

59

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՐԺԻ ՄԷՋ ՅԱԶՈՂԵԼՈՒ
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Յ. Թ. ՀԻՆԴԵԱՆ

11246

1938

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Հայկ. Բարեգործ. Ընդհ. Միութիւնը, իր Մատենաշարին համար, դիմած էր երկու ծանօթ անձնաւորութեանց, հրապարակագիր Տ. Ա. Նազարի եւ ուսուցչապետ Տ. Յ. Հինդլեանի, որպէսզի ուղեցոյց մը պատրաստեն Հայ երիտասարդութեան հասցէին, եւ երկուքն ալ սիրալոյսով մատուցին իրենցմէ խընդրուած ծառայութիւնը:

Տ. Ա. Նազարի ամէն կերպով նշանաւոր գրքոյկէն յետոյ որ արդէն լոյս տեսաւ եւ որ պէտք է բարձր գիրքը ըլլայ ամէն հայ երիտասարդի, Տ. Յ. Հինդլեանի աշխատութիւնն է որ կը հրատարակուի ահա երկուքն ալ գրեթէ նոյն նիւթն է որ կը շօշափեն, եւ գրադատի մը համար շատ շահեկան գործ մը պիտի ըլլար բաղդատել երկու տարբեր խառնուածքներու եւ իմացականութեանց արտայայտութիւնը նոյն մարգին մէջ: Բայց, խորքին մէջ, եթէ չհաշուենք ազդեցութիւնը միջավայրին ուր կ'ապրին, երկուքն ալ բոլորովին համաձայն են իրարու, քանի որ մարդիկը ինչպէս եւ ժողովուրդները դէպի բարօրութիւն առաջնորդող սկզբունքները յաւիտենական ճշմարտութիւններու վրայ հիմնուած են, զորոնք կարելի չէ անտեսել անպատիժ կերպով:

154-59

Տ. Յ. Հինդլեան այս գործին մէջ դրած է իր վաղեմի մանկավարժի բոլոր հմտութիւնն ու փորձառութիւնը եւ իր ազնիւ եւ զգայուն հոգիին քաղած դասերը կեանքին դժնդակ պայքարէն: Ո՛րքան լաւ պիտի ըլլար որ ամէն հայ պատանի կամ երիտասարդ որոճար այն հշմարտութեանց վրայ զոր տաղանդաւոր մանկավարժը իր գրքոյկին մէջ խտացուցած է սեղմ ու մեկին պարբերութեանց մէջ: Սերմնացանին համար ի՞նչ մեծ մխիթարութիւն մըն է տեսնել թէ իր նետած հոնտերը բերրի հողերու կը հանդիպին եւ կը ծլին ու կը ծաղկին, փոխանակ փճանալու եւ կորսուելու քարքարուտի վրայ: Բարեգործականին ու հեղինակին ականալութիւնը այս է, եւ հայ երիտասարդին կը մնայ որդեգրել եւ իւրացնել այն սկզբունքները որ այս հոծ էջերուն մէջ պարզուած են եւ որոնցմէ կրնայ վստահօրէն առաջնորդուիլ իրեն բաժին ինկած տաժանելի ճամբուն ընթացքին:

Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ

Փարիզ, 9 Սեպտեմբեր 1938

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Ընդհանուր Տնօրէնութիւնը փափաք յայտնած էր որ, «Միութեան Մատենաշար»-ին համար, գրքոյկի մը մէջ ամփոփելի, նպատակայարմար ձեւափոխութեամբ մը, երկոստասանեակ մը տարիներ առաջ «Կոչնակ»-ի մէջ լոյս տեսած «Գործնական խմաստասիրութիւն կամ Աւրելու գիտութիւնը» ընդհանուր խորագրով յօդուածաշարքիս այն գլուխը՝ որուն վերնագիրն էր «Գործի մէջ յաջողելու համար»:

Սիրայօժար ընդ առաջ գացի այդ հրաւերին, որ այնքան մօտ էր սրտիս, եւ ներկայ գրքոյկը կրնայ համարուիլ իբր նոյնացեալ եւ ձեւափոխեալ երկրորդ տպագրութիւնը այն աշխատութեան որուն կ'ակնարկելի:

Այս առթիւ, կ'ուզեմ հոս շեշտել թէ գրքոյկիս մէջ ամփոփուած թելադրութիւնները ամէնքն ալ հոգիս խորերէն բղխած են, խորունկ համոզումներու արձագանգն են, այնպէս որ՝ եթէ անոնք ամէն «գործի մարդ»-ու գովութեան պիտի չարժանանան, պարկեշտ հիմերու վրայ կառուցուած, ամէնէն զօրաւոր փոքորիկներուն դիմացած, եւ, կարծեմ, միշտ նոյն համարումը վայելող քսան եւ ինը տարւան կրթական հաստատութեան մը հիմնադիրներէն մէկուն «Գործի մէջ յաջողելու պայմաններ»-ուն մասին որդեգրած սկզբունքներուն ուղղեւծուծը կը կազմեն:

Յ. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 9 Յուլիս 1938

ԳՈՐԾԻ ՄԷՋ ՅԱԶՈՂԵԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Ա.

ԱՊՐԻԼԸ ԱՐՈՒԵՍՏ ՄԸՆ Է, ՊԵՏԲ Է ՍՈՐՎԻԼ
ԱՅԴ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Ապրիլը, բառին ամէնէն լուրջ եւ ընդարձակ իմաստովը, արուեստ մըն է, զոր պէ՛տք է սորվիլ ամէն արուեստի պէս, ու ուրիշ ամէն արուեստէ առաջ: Միշտ մտածած եմ որ կարեւոր թերացում մըն է, դպրոցներուն կողմէ, այդ արուեստը բովանդակումի կերպով չսորվեցնելը: Նոյնքան դարմանալի է որ այս նիւթին նուիրուած ձեռնարկներ եւ հրատարակութիւններ չափազանց ցանցառ եղած են մինչեւ հիմա: Միւս կողմէ, դիտած եմ որ աշակերտները չափազրգուծիւն ցոյց տուած են այդ նիւթին հանդէպ, ո՛ւր որ այդ տեսակ դաս մը դոյութիւն ունեցած է:

Անշուշտ, մաթեմատիքական ճշգրտութիւն մը չեն կրնար ներկայացնել այդ արուեստին կանոնները, բայց ան հիմնուած է կարգ մը տուեալներու վրայ զորս անդիտանալը կամ անտեսելը որոշ վնասներ կը հասցնէ անհատական եւ ընկերային կեանքին: Ամէն մարդ որ ինքզինքը քննադատելու ընդունակ է՝ պիտի ընդունի թէ ապրիլը արուեստ մըն է եւ թէ հարկ է գայն սորվիլ: Հարկ է զայն սորվիլ՝ կարելի եղածին չափ երկար եւ առողջ ապրելու համար: Հարկ է զայն սորվիլ՝ կարելի եղած մեծագոյն չափով երջանիկ ըլլալու եւ յաջողելու համար: Հարկ է զայն սորվիլ՝ կարելի եղած մեծագոյն

չափով արդիւնաւոր ընկերային գործունէութիւն մը ունենալու համար :

Կը հասկցուի թէ գործի մէջ յաջողելը մաս կը կազմէ այդ արուեստին : Անոնց որ կը պատրաստուին պատասխանատու կեանք մը ապրիլ՝ պիտի փորձեմ ցոյց տալ այն պայմանները զորս էական կը նկատեմ գործի մէջ յաջողելու համար :

Իսկ թէ այդ արուեստին կանոնները գիտնալը եւ գործադրել ուղելը կը բաւէ՞ զանոնք կարենալ գործադրելու համար , աս ալ ուրիշ հարց մըն է , որ հետզհետէ աւելի լուրջ հանգամանք կը ստանայ՝ բնախօսական գիտերու զարգացումովը , ի միջի այլոց՝ ներծոր գեղձերուն կատարած դերին տեսակէտով :

Այս մասին մտածումս սա է որ , բժշկական դարմանումի դիմելով հանդերձ , բնախօսական արգելքներուն պէտք է գէմընդդիմել ինքնաթեւադրութիւնը , որ , ինքն ալ , գիտական արժէք ունի եւ զարմանալի յաջողութիւններ ձեռք բերած է :

ՈՐՈՃԱԼԻ ԽՈՂԵՐ

«Աշխատութիւնը մշտնջենական ազնուականութիւն մը եւ նոյն իսկ սրբութիւն մը կը պարունակէ . միշտ յոյս կայ մարդու մը համար , թո՛ղ ըլլայ ան ամենախոր աղջամուղջի մէջ եւ իր կոչման ամենակատարեալ մոռացութեան մէջ , ցորչափ իրօք եւ լրջօրէն կ'աշխատի . միայն անգործութեան մէջ կը տիրէ մշտնջենական յուսահատութիւն :»

Բ .

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ «ԳՈՐԾԻ ՄԵՋ ՅԱՋՈՂԵԼ» ԲՆԱԲԱՆԻՆ ՄԱՍԻՆ

Ո՛ր եւ է ասպարէզի մէջ յաջողելու պայմանները քըննելէ առաջ , կարեւոր կը նկատեմ տալ մէկ երկու լուսաբանութիւն եւ շօշափել մէկ երկու խնդիր :

Երբ կ'ըսեմ «գործի մէջ յաջողելու համար» , պէտք է անմիջապէս լռելեայն իմանալ պարկեշտօրէն , ինչ որ չի նշանակեր թող տալ միամտօրէն որ ուրիշները չհագործեն պարկեշտութիւնդ : Պարկեշտօրէն յաջողիլ՝ կը նշանակէ խաբեքայութիւնը եւ գողութիւնը սկզբունք չընտրել իբրեւ միջոց յաջողութեան , բայց նաեւ առաջընտրել իբրեւ միջոց յաջողութեան , այլ ճարտարօրէն վարել գիտնալ իր գործը , միջավայրին պահանջած հնարքը ի գործ դնելով : Կը յուսամ թէ գեռատի ընթերցողներս կ'ըմբռնեն երկու ուղղութեանց տարբերութիւնը , առաջինը ըլլալով ցաւալիօրէն յարաճուն վարդապետութիւնը որոշ դասակարգի մարդոց , երկրորդը ըլլալով՝ զոհ չերթալու համար՝ ակամայ եւ առժամաբար հեռք առնուած ինքնապաշտպանութեան միջոց , ի պահանջել հարկին միայն անոր դիմելու եւ կարելի եղածին չափ շուտ այդ նեղացուցիչ հարկէն ինքզինքը ազատելու հաստատ եւ անկեղծ որոշումով :

Անտեղեակ չեմ այն անխիղճ խարդախութեանց որոնք սովորական դարձած են առեւտուրի մէջ , նոյն իսկ

սննդեղէնի առեւտուրին մէջ: Առանց դիմելու ուրիշ օրինակներու, յիշեմ միայն Լօզանի լապօռաքուառին տեղեկագիրը (1912 եւ 1913), որոնք քստմնեցուցիչ կերպով կը պարզեն այս ճշմարտութիւնը: Բայց չարը, որ քան ալ տարածուած ըլլայ, կրնա՞յ մոլորեցնել բարին, երբ կրանիդէ հիմերու վրայ զետեղուած է ան: Ու ամէն մարդ կ'ուզէ՞ չահագործել իր քաղցած եւ պարտուած եղբայրը, պնակ մը ոսպի փոխարէն անդրանկութեան իրաւունքը խլելու համար անկէ, կամ հանքերու եւ դործարաններու դործաւորները անխնայ չարաչառութեանց զոհ ընելու համար:

«Տեպականը կ'առաջարկէ, բայց իրականութիւնը կը հարկադրէ:»

«Կա՛յ մարդը որ եմ եւ կա՛յ մարդը զոր կ'ուզեմ եւ պարտիմ ըլլալ:»

«Սորվեցէ՛ք դուք գնեց մանչնալ, բայց հաւատք ունեցէ՛ք ձեր անձին վրայ եւ համարձակեցէ՛ք:»

«Իրաւունք ունին ըսելու քէ կ'ընենք ինչ որ ենք. բայց պէտք է աւելցնել քէ, չափով մը, ենք ինչ որ կ'ընենք, եւ քէ անդադար կը ստեղծենք մեմ գնեց:»

Գ.

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԻՆ ԱՐԴԱՐԱԿՇԻՌ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ինչո՞ւ դրամ շահիլ կ'ուզենք:

Եթէ մարդկայնական կեանքին ըմբռնումը ունինք, եթէ մարդկային արժանապատուութիւնը չէ ակտացած մեր ներսիդին, եթէ ՄԱՐԴ ենք տակաւին, վերի հարցման պատասխանը, մեր մարդկային լուսաւորեալ զտեալ խղճին մէջ, սա՛ պիտի ըլլայ. — Դրամ չահիլ կուզենք, խղճին մէջ, սա՛ պիտի ըլլայ. — Դրամ չահիլ կուզենք, որպէսզի կարենանք պարկեշտօրէն ապրիլ եւ ապրեցնել մեր ընտանիքը՝ բարեկեցիկ պայմաններու մէջ, առանց մեծ զրկանքներու: — Դրամ չահիլ կ'ուզենք նաեւ, որպէսզի այն ատեն ուր այլեւս անկարող պիտի ըլլանք դրամ չահեցնող աշխատութեամբ մը պարապելու, կարող ըլլանք, առանց մեր արժանապատուութեան վիրաւորման, բարեկեցիկ կերպով ապրիլ եւ ապրեցնել մեր ինները: — Դրամ չահիլ կ'ուզենք, վերջապէս, որ պէսզի մեր իրական կարողութեան սահմաններուն մէջ, առանց սուտի, օգնենք, մեծագոյն չափով, մեր «ընկերօջ»:

Ասկէ աւելին նկրտիլ՝ դրամ չահելու խնդրին մէջ, ոյժերու անմիտ մօխում է եւ իր երջանկութեան դէմ թշնամիներ յարուցանել է:

Արդ, այսչափին հասնիլ՝ մարմինի, մտքի եւ նկարագրի սովորական կարողութիւններ ունեցող ո եւ է

մէկու մը համար կարելի է, կարողութիւններ որոնք, աւելորդ է ըսել, նպատակադարձար մշակման կը կարօտին:

Փոխանակ այս արդարակշիռ գնահատման՝ գրամին կարեւորութեան մասին, ըստ որում, այդ պարագային, աղէկ ծառայ մըն է ան միայն, յոռի տէր մը կ'ընենք զայն մեր գլխուն, ինքզինքնիս կ'ընենք անոր գերին, խօլարչաւի մը անձնատուր կ'ըլլանք՝ շահելու, աւելի՛ շահելու, մի՛շտ աւելի շահելու ախտէն բռնուած, ի հարկին ընտրութիւն չընելով գրամ շահեցնող միջոցներուն մէջ եւ ամօթալիօրէն լղբօնելով ստորնացնելով գոհակացնելով մարդու մեր հանգամանքը:

Արդ, երիտասարդի մը գլխաւոր հոգը պէտք է ըլլայ ոչ թէ դրամ դիզել, այլ նկարագիրը կերտել, որովհետեւ՝

ա) Ամէն հաւանականութիւն կայ որ նկարագրի տէր երիտասարդը պարկեշտօրէն հարստանայ: Այս պարագային, հարստութիւնը արժանիքի յայտարար նշան է եւ գնահատելի, պայմանաւ որ հարուստը իր հարըստութիւնը դործածէ՝ կարելի եղած մեծագոյն չափով՝ ընկերային օգուտին:

բ) Իսկ եթէ չհարստանայ, պէտք է որ սրտնեղի եւ, ի վնաս իր նկարագրին, հարստանալու հետամուտ ըլլայ, որովհետեւ կարեւոր, փնտռուելիք բանը՝ ներկային եւ ապագային, իրեն եւ ընտանիքին համար, բարեկեցութիւնն է: Արդ, այս վիճակին կարելի է հասնիլ՝ պարկեշտօրէն եւ իմաստուն կերպով աշխատելով ու ապրելով, առանց պէտք ունենալու անպարկեշտ միջոցներու գիմելու, եթէ երիտասարդը ընտրած է իր

պարկեշտ, արժանապատուութեան տէր մարդ ապրելու պայմանը, եւ ոչ թէ, հոովմէական ըմբռնման համեմատ, ի հարկին անպարկեշտ միջոցներու գիմել՝ հարստանալու համար:

Նոյն իսկ աղքատութիւնը — ուշադրութիւն, չեմ ըսեր չքաւորութիւնը — արժէք մը ունի իբր խթան, այսինքն իբր առիթ՝ մարդուն մէջ գոյութիւն ունեցող թաքուն թանկագին ոյժերը երեւան բերելու: Այս բանին համոզուելու համար՝ կը բաւէ իր անձնական փորձառութեանը գիմել, եւ կ'արժէ կարգալ իրենց ճակտին քրտինքովը, իրենց արժանիքովը առաջ գացած սէլֆ-մէյտ մարդոց կենսագրութիւնը, օրինակի համար՝ ինքնակենսագրութիւնը ամերիկացի այն պատուական սեւամորթին որ կը կոչուի Պուքըր Ուաշինկիթըն:

գ) Հարստութիւնը վտանգներէ գերծ չէ (գոռոզ փառասիրութիւն, բռնաւորութիւն, ծուլութիւն՝ իր ապականիչ հետեւանքներովը, եւն.): Իսկ ո՛ր եւ է գնով հարստանալու տենչը կ'առաջնորդէ խարեբայութեան, խաղամոլութեան, եւն.:

դ) Իբր նպատակ հարստութիւնը ոչ միայն խորունկ երջանկութեան (որ չի յաիրանար եւ զոր պէտք է չփութել առաւել կամ նուազ վաղանցուկ հաճոյքին հետ) էական ազդակներէն մէկը չէ, եւ կարելի չէ բաղադատել զայն ներքին կեանքի (սէր բնութեան եւ գեղարուեստի, դրականութիւն, ծառայասիրութիւն, աշխատասիրութիւն, եւն.) պարգեւած երջանկութեան հետ, այլ նաեւ ապերջանկութեան պատճառ կրնայ ըլլալ (հարստանալու տենչին չիրականանալը, հարստութեան փճացու-

մը, ընտանեկան տուամենք՝ դրամապաշտութեան հետեւանքով, եւն.) :

Ե) Օգտակար ըլլալու պայմանը միայն հարստութիւնը չէ. ամէն մարդ, առանց բացառութեան, ինչ որ ալ ըլլայ իր ընկերային դիրքը, կրնայ օգտակար ըլլալ այս կամ այն ձեւով, քանի որ ծառայասիրութեան ձեւերը անհամար են : Իսկ «բարիք ընելու նպատակաւ հարստանալ ուղել» փաստը յաճախ ոտախօսութիւն է տակաւին, քանի որ տակաւին բարքերու մէջ չէ մտած «ամօթ է հարուստ մեռնիլ» (Քարնէկի) զգացումը :

զ) Լոկ իբր հարստութեան՝ հարստութեան ընծայուած պատիւը պատճառ է բարքերու վատթարացման (գողութիւն, անյարմար ամուսնութիւններ, եւն.) :

Եթէ այս պարզ վերլուծումը աւելի առաջ տանիլ եւ խորացնել ուղէինք, պիտի կրնայինք գտնել ուրիշ փաստեր եւս, օրինակի համար սա թէ հարստանալու տենչը, ընդհանուր կերպով, վնասակար է հանրային երջանկութեան, որովհետեւ թշնամութիւններու պատճառ կ'ըլլայ : Եւ կամ սա թէ հարստութիւնը կրնայ դատապարտելի համարուիլ, յանուն արդարութեան, որովհետեւ՝ 1) հարուստը համեմատաբար նուազ կ'աշխատի, 2) մեր հարստութիւնը միայն մերը չէ :

Բայց հարկ չկայ առաւել կամ նուազ վէճի դուռ բացող խորհրդածութեանց մէջ մտնելու : Ինչ որ վերը ըսուեցաւ՝ կը բաւէ, կը կարծեմ, բացատրելու թէ երիտասարդի մը գլխաւոր հոգը ըլլալու է ոչ թէ դրամ դիզել, այլ իր նկարագիրը կերտել :

Դ.

ԱՆԳՈՐԾ ՁՄՆԱԼ

Կան պատանիներ որոնք, չըմանաւարտի վկայականը դրպանելէ վերջ, նախամեծար կը համարին անգործ մնալ քան ո՛ր եւ է գործի մէջ մտնել, սպասելով իրենց փափաքածին :

Այս ապրելակերպը զերծ չէ անպատեհութիւններէ :

Անգործութիւնը բոլոր մարտնչեանց մայրն է, մանաւանդ այն տարիքին մէջ ուր ոյժերը յորդառատ են եւ ամեհի՝ մարդուն մէջ, եւ եթէ օգտակար ուղղութիւն մը չստանան, մեծ վտանգներ կը սպառնան՝ մարմնական եւ հոգեկան :

Բաց աստի, անգործութիւնը, որ նախ իբր հիւր մը տած էր մէջդ, քիչ յետոյ իբր տանտէր կը տեղաւորուի հոն, այնպէս որ կամաց կամաց հաճոյք կը զգաս անգործ կեանքէն, եւ նոյնքան դժկամակութիւն՝ գործի կեանքէն :

Ժամանակի կորուստ է, ժամանակին՝ որ, մանաւանդ մեր օրով, ամէնէն մեծ դրամադուլն է, ըլլա՛յ դրամ չահելու, ըլլայ փորձառութիւն ստանալու, ըլլայ մարդ ճանչնալու եւ յարաբերութիւններ մշակելու տեսակետով : Ելեկտրականութեան այս դարուն մէջ, կարելի եղածին չափ շուտ պէտք է նետուիլ կեանքին մէջ : «Նապաստակը եւ կրիան» առակը իր բովանդակ ճշմարտութիւնը կը պահէ այս խնդրին մէջ : Մինչդեռ դուն, ընկողմանած, կը փայփայես երազդ եւ անոր ի-

բաղանջացման կը սպասես, ուրիշներ արդէն քալել եւ առաջ երթալ սկսած են, նոյն իսկ խելով, դուցէ, բեր- նիդ հացը: Ապագային պիտի գլշաս այս ապրելակերպը ընտրած ըլլալուդ համար — անաղան զիղջ. կորսուած ժամանակը նորէն ձեռք չ'անցնուիր:

Աւելի՛ն կայ: Սկիզբները, թերեւս նեղուելով կ'ըն- դունիս անգործութիւնը, լաւագոյն գործ մը ընելու ինք- նարգարացումով: Սակայն, քանի՛ կ'երկարի անգործու- թեան այս շրջանը, ա՛յնքան կը նուազի արժանապատ- ուութեան զգացումը քու մէջդ: Վա՛յ այդ պահուն: Ար- ժանապատուութեան զգացումն է, «հասարակաց կար- ծիք»ին հետ, այն ոյժը որ կը սանձահարէ մարդուն մէջ գարանակալ «դեւ»երը, «հոգեգէշ»ները: Տկարացա՞ւ այդ ոյժը, «դեւ»երն են որ գործի կը սկսին ճայթիքով կայթիւնով: Ա՛լ հրաժեշտ տուաւ քեզի մարդկայնական կենցաղը՝ տեղի տալով անասնական կեանքին: Ա՛լ չես ամէնար ծնողքիդ բեռ ըլլալէ: Չես ամէնար ոչ միայն անոնց բեռ ըլլալէ, այլ եւ նոր հոգեր ստեղծելէ անոնց՝ ապրուստի տեսակէտով: Չես ամէնար նոյն իսկ անիրա-ւութիւններ գործելէ, շնականօրէն, եղբայրներուդ, քոյրերուդ ինչքին հանդէպ:

Այս պայմաններուն մէջ, ընտանեկան կեանքն է որ կը քունաւորուի հետզհետէ. սրտնեղութիւն, խոթո- տանք, կազ ու կռիւ անպակաս են ընտանիքին մէջ, ա- մէնքն ալ յորդահոս աղբիւրներ ամէն տեսակ վնասնե- րու:

Ուրեմն, հայ պատանի, գիտցիր թէ, ընդհանրա- պէս, աւելի լաղէկ է ո եւ է քիչ շատ յարմար գործի մէջ մտնել անմիջապէս՝ քան սպասել երկարատեւ իր ու-

գած գործին: Մի՛ մոռնար թէ, գործելու համար, կա- րելիութիւնները անհուն են: Մի՛ մոռնար նաեւ որ, ա- մէն չափազանցութիւն մէկդի, գործին գէշը չ'ըլլար: Մարդը ինքն է որ գործը աղէկ կամ գէշ կ'ընէ: Մի՛ մոռ- նար վերջապէս որ ուսումը իրաւունք չի տար քեզի ար- համարհելու այս կամ այն ասպարէզը. ամէն մարդ — պարզապէս այն պատճառաւ որ մարդ է — պարտի կա- րելի եղած մեծագոյն չափով զարգանալ մտքով: Մնաց որ, մարդ որքան աւելի զարգացած ըլլայ մտքով, այն- քան աւելի հաւանականութիւն կայ որ յաջողի:

«Մարդս է ան՝ գոր կը կերտէ ինքն իսկ:»

«Ամէնէն կատարեալ եւ ամէնէն նոյն մարդը ան է որուն մէջ դժուարութեանց կատարեալ, նշգրիտ եւ նոյն իսկ յուսահատ տեսողութիւնը ո եւ է կերպով չի նուազեցնել անոնց յաղթելու ուրախ եւ ամուր կամ- քը:»

«Ոչ ոք ուզելով չար է, եւ, եթէ խորը քննենք, չա- րը յաւէտ արգահատելի քան մեղադրելի է:»

«Երջանկութեան գլխաւոր աղբիւրներէն մէկն է մեր բնական կարողութեան օգտագործումը: Ինչ որ կրնանք ընել՝ պարտիք ընել: Մարդկային «տիւնամօ»- ներ ենք, եւ ապերջանիկ լիւրանք. եթէ չգործենք:»

ՅԱՆԿՈՒԹԻՒՆ (Կոչում)

Կարելի է ուրանալ ցանկութեան կարեւորութիւնը: Մեր օրով, գիտութիւնը (քէֆնօքսիֆօլօփի), Թէյ-լըրի նախաձեռնութեամբ (1911), իր ուշադրութեան առարկայ ըրած է այս խնդիրը, որուն շուրջ շատ մը ձեռնարկներ ստեղծուած են արդէն: Կարգ մը կրթական հաստատութեանց մէջ, մասնաւոր պաշտօնեաներ, մըտիկ ընելով հանդերձ ամէն մէկ տղու նախասիրութիւնը ապագայ ասպարէզի մասին, կը ջանան, դաստիարակին եւ բժիշկին գործակցութեամբ, երեւան հանել ամէն մէկ տղու ցանկութիւնը գործի մասին: Այս ձեռնարկը կը նմանի այն միւս չահեկան ձեռնարկին որ ներկայիս փորձուելու վրայ է Ֆրանսայի մէջ, նպատակ ունենալով երեւան բերել աշակերտներուն ցանկութիւնները այս կամ այն տեսակ ուսմանց մասին:

Աւելորդ է ըսել թէ բանիմաց ծնողք ալ, իրենց զննութիւններով, թանկագին ծառայութիւն մը պիտի մատուցանէին այս կարգի ձեռնարկներուն, որոնք սկըսած են արդէն խրախուսիչ արդիւնքներ տալ, վկայ, ի մէջ այլոց, զուիցերիական վաճառատան մը մէջ կատարուած փորձը, որուն շնորհիւ արտադրութիւնը կըրկնապատկուեցաւ, մէկ գործաւորի խնայողութիւն եղաւ, աշխատութեան համար կարեւոր եղող տեղի տարածութիւնը չորս անգամ պակսեցնել կարելի եղաւ, եւ

գործողութիւնները իրարու յաջորդեցին առանց ընդհատումի:

Կը հետեւի թէ, ցանկութեան տեսակէտով, ծնողք երբեմն վնասակար ծառայութիւն մը կը մատուցանեն՝ ստիպելով իրենց զաւակը որ իրենց ուզած, իրենց յարմար դատած ասպարէզին հետեւի ան:

Այսու հանդերձ, պէտք է մոռնալ թէ ի գործ դրուած փորձերուն եզրակացութիւնները մաթեմատիքական ճշդութիւն մը չեն ներկայացներ, եւ թէ, հետեւաբար, անտեղի է չափազանցութեան տանիլ ցանկութեան կարեւորութիւնը, թէ՛ անոր համար որ գուցէ միշտ կարելի է բուն ցանկութիւնը երեւան բերել փորձերու միջոցաւ, եւ թէ անոր համար որ գործի մէջ է որ թերեւս ամէնէն աւելի որոշ կերպով ի յայտ կու գայ ցանկութիւնը: Մնաց որ, միշտ կարելի չ'ըլլար ցանկութեան համապատասխան ասպարէզ մը ընտրել, գոնէ անմիջապէս, եւ, միւս կողմէ, թերեւս գործը կը ստեղծէ ցանկութիւնը:

Հետեւաբար, անտեղի է, շատ կանուխէն, ապագայ որոշ ասպարէզի մը մտադրութեամբ եւ ընտրութեամբ, մասնաւոր ճիւղերու միայն աշխատիլ դպրոցին մէջ: Չեն պակսիր նոյն իսկ ծնողքներ որ այս մոլար ճամբուն կը մղեն իրենց զաւակները: Ո՛չ ոք գիտէ թէ ապագան ի՞նչ կը վերապահէ ամէն մէկուն՝ այս տեսակէտով: Պէտք է շատ մը լարեր ունենալ աղեղիմ վրայ: Ահա՛ ինչ որ պէտք է որ ի մտի ունենայ հայ դպրոցականը, որպէսզի մէկ լարը փրթելու պարագային, միւսները գործածելու կարելիութիւնը ունենայ:

Իսկ ի՞նչ ըսել այն ծնողներուն որոնք չեն ուզեր որ

ձեռական աշխատութեան դասերուն հետեւի իրենց մանչ
դաւակը: Խորունկ համոզումս եղած է միշտ եւ է՝ հիմա
ալ՝ ամէն ժամանակէ աւելի, թէ մեր դպրոցները, մէկ
երկու բացառութեամբ, արհեստանոց - դպրոցներ ը-
լալու են, ուր կէսօրէ առաջ սովորական դասերը տըր-
ւին եւ կէսօրէ վերջ արհեստներ ուսուցունին: Թո՛ղ սո-
վորամոլութիւնը չկուրացնէ մեզ: Աչքերնիս բանանք
և իրականութիւնները տեսնենք պայծառատեսութեամբ:
Կեանքի համար պայքարը տեսական վարդապետութիւն
մը չէ. բիրտ իրականութիւն մըն է:

«Բնութիւնը անսուտ համաբալայ մըն է. եթէ մէկ
կողմէն պահանջէք աւելի գոր կրնայ տալ, կշիռը կը
վերահաստատէ ուրիշ կողմէ մը քանդելով:»

«Ճակատագրիդ աստղերը քու կուրծքիդ մէջ են:»

«Ո՛վ Աստուած, բոլոր բարի բաները կը ծախես
մեզի՝ միգի փոխարէն:»

«Ձարգացած մարդը մարդ մըն է որ կը զարգացնէ
ինքզինքը:»

«Միշտ տեսած եմ որ եթէ մէկ վայրկեան սկսէինք
ըսել մեր մտքին մէջ եղածը, ընկերութիւնը պիտի կոր-
ծանէր:»

Զ.

Ո ՆԻ Է ԱՍՊԱՐԷԶԻ ՄԷՋ ՅԱԶՈՂԵԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ա) Բախտ

Հիմա, կարգը կու գայ մտնելու բուն խնդրին մէջ,
այսինքն վնասել թէ որո՞նք են գործի մէջ յաջողելու
էական պայմանները:

Ամէն բանէ առաջ, պէտք չէ հիւրընկալել ուղեղին
մէջ «բախտ» կոչուած նախապաշարումը, «ճակատա-
դիր» իմաստով: Բախտը «դիպուած» իմաստով միայն
իրականութիւն է: Բայց այդ իմաստով չէ որ կը գոր-
ծածուի ան, այլ Հայոց հեթանոսական շրջանին վայել
իմաստով մը, այսինքն իբր չաստուած մը որ կը յա-
ջողցնէ կամ կը ձախողեցնէ ամէն մէկուն գործը, երկար
կամ կարճ, երջանիկ կամ ապերջանիկ կ'ընէ ամէն մէ-
կուն կեանքը: Ոչ միայն ծիծաղելի, այլ եւ վտանգաւոր
նախապաշարում: Վտանգաւոր, անոր համար որ մար-
դը կ'արդիւնէ՝ անկողմնակալօրէն, առարկայականօրէն
քննելէ ձախողութեան պատճառները, անոնց առաջը
առնելու համար, եթէ կարելի է, կամ, արիարար, ձա-
խողութիւնը դարձանելու եւ անոր կրկնութիւնը կան-
խել կարճելու համար: Իմաստութիւն չէ իր ձախողան-
քին պատճառները ցուցադրել, բայց այդ պատճառնե-
րը ինքն իրմէն ծածկելու չափ մեծամտութիւն չկայ:

Բախտի այս կերպ ըմբռնումը կը սպաննէ յաջողու-
թեան ամէնէն մեծ ազդակը, միգը: Ճիշդ ապարդիւն

ընող կամքէ անկախ պատճառները համեմատաբար սահաւորութիւն են. մեր ներկայ կամ անցեալ սխալներն են որ ընդհանրապէս պատճառ են մեր ձախողանքին, բայց անձնասիրութիւնը յաճախ թոյլ չի տար մեզի ճշմարտութիւնը տեսնել: «Բախտ»ին շնորհիւ չէ որ Րոքֆէլլը կամ էտիսըն, ի սկզբան լրագրավաճառ, Գարնէկի, ի սկզբան ինքնաշարժի վարիչ, Քրիւպիւրէ, որ 45 տոլար միայն ունէր՝ երբ Բոլոնիայէն Նիու Նորք դնաց, ու մեր մեծահարուստներէն շատեր, որոնք շատ համեստ գործերով սկսած են, նախանձելի դիրքերու տիրացած են յետոյ: Ոչ մէկուն ճակտին վրայ դրուած է՝ ծնած վայրկեանին՝ անոր ինչ ըլլալիքը. իր ողջմտութեամբը, ճարպիկութեամբը, հեռատեսութեամբը, կարգ մը ուրիշ բարեմասնութիւններովը եւ, ի մէջ այլոց, առիթէն օգտուելի դիտնալուն համար է որ մարդ, ընդհանրապէս, նախանձելի դիրքի կը տիրանայ:

Հա՛յ պատանի, անողոքօրէն վռնտէ՛ ճակատադրի իմաստով լախտը, երբ ան ուղէ մտնել ուղեղիդ մէջ:

«Ինչ որ յապաղած է՝ կորսուած չէ:»

«Երջանիկ ըլլալու համար պատշաճիլ պէտք է: Ընդունելու է քէ Բնութիւնը մեզմէ աւելի զօրաւոր է եւ մեր երջանկութիւնը Բնութեան օրէնքներուն հնազանդելուն մէջ միայն կը գտնուի:»

«Անգործ ուղեղ մը՝ սատանային արեւստանոցն է:»

Է.

Ո ԵՒ Է ԱՍՊԱՐԷԶԻ ՄԷՋ ՅԱԶՈՂՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝

բ) Մարմնի եւ մտքի առողջութիւն — Արտաքին կերպարանք

Առողջութիւնը բնածին չէ միշտ. աւելի յաճախ, որոշ ջանքերու յաղթանակն է ան: Այս ճշմարտութիւնը պէտք է ի մտի ունենալ՝ գործի աշխարհին մէջ ալ, ոչ միայն անոր համար որ առողջութիւնը — մարմնի եւ մտքի առողջութիւնը միանգամայն — բացայայտ պահ ման է արդիւնաշատ աշխատութեան, այլ եւ որովհետեւ մարմնի եւ մտքի առողջութեան ընկերացած կ'ըլլան կարգ մը բարեմասնութիւններ, որոնք կարեւոր պայմաններ են գործի մէջ յաջողութեան:

Ասկէ դատ, քու առողջութիւնդ վստահութիւն կը ներշնչէ անոնց՝ որ կ'ուզեն քեզի օգնել նիւթապէս:

Առօրեայ մարմնական խնամքի — որուն անհրաժեշտ մաս կը կազմէ սննդառութեան, քունի եւ մտքի առողջապահութիւնը — ինչպէս նաեւ մարմնակրթական — գեղեցկագիտական բարեյարմար դրութեան մը, միջոցաւ կարելի է տիրանալ բարեկազմ մարմնի մը, համակրելի դէմքի եւ շարժունակի, հաճելի առողջանու-թեան, զրաւիչ արտաքինի մը, որուն լրացուցիչն է պարզ բայց մաքուր եւ վայելուչ արդուզարդը, առանց չպարի, առանց զօրաւոր անուշահոտութեանց:

Արդ, կը կրկնեմ թէ մարմնական այս բարե-

մասնութիւններ եւ արտաքին այս կերպարանքը արհամարհելի ազդակներ չեն գործի մէջ յաջողութեան : Ընդհակառակը :

Հայ պատանին մասնաւոր կարեւորութիւն պիտի ընծայէ այս բանին, նկատելով որ մեր ցեղային բարեմասնութիւնը չէ եղած ան եւ բաւական չափով չէ ատակաւին : Մեր դպրոցներն ալ մեղադրելի են այս տեսակէտով :

Հայ պատանի, մանչ կամ աղջիկ, քանի որ հոս խօսքը առողջութեան վրայ է, մասնաւոր կարեւորութեամբ կ'ուզեմ ուշադրութեանդ յանձնել կէտ մը որ, այն տարիքին մէջ ուր կը գտնուիս, մասնաւոր կերպով պարտի չահադրդուել քեզ : Փափուկ տարիքի մը մէջ կը գտնուիս, սա իմաստով որ մինչեւ այս տարիքդ մէջդ թաքուն մնացած ոյժ մը մէկէն ի մէկ կը պոռթկայ, յանկարծակիի բերելով քեզ, եւ կը սպառնայ քեզի գործել տալ անխոհեմութիւններ որոնք կրկնուելով կըրկնուելով մոլութեան կը փոխուին, եւ ոչ միայն կրնան վնասել մարմնիդ՝ այլ մանաւանդ ծանրապէս կը ճնշեն հոգիդ : Արի եղիւր եւ յաղթէ քեզի իր գերին ընել ուղող այդ ներքին մղումին : Մի՛ տարուիր այս կամ այն ընկերոջ հրապուրիչ խօսքերէն եւ թելադրութիւններէն . հաւանորէն ինքն ալ նոյն անխոհեմութեանց անձնատուր տղայ մը է :

Կէտ մըն ալ, զոր կարեւոր կը նկատեմ շեշտել հոս, կը վերաբերի սա տարածուած սխալ կարծիքին թէ միայն մարմնական առողջութեան թերութիւններն են որ կը վնասեն մարմնին զարգացման : Ո՛չ : «Մեր մտածումները իրենք ալ կ'ազդեն մեր մարմնական զարգաց-

ման վրայ, եւ մտային առողջապահութեան պատկանող ո՛ր եւ է թերութիւն, ո՛ր եւ է լպիրշ յուզում (գրգռիչ ընթերցում, լկտի խօսք, բուռն տեսարան) իր անմիջական հակազդեցութիւնը կ'ունենայ ընդհանուր առողջական վիճակին վրայ : Յոռի յուզումները «թունաւոր ըմպելիներուն կամ թոյներուն չափ ուղղակի կը վնասեն :»

«Պատշանիլը մեծ նիգեր կը պահանջէ . հակառակ ամբաստանելը ոչ մէկ նիգ կը պահանջէ . ահա ինչու մարդոց մեծամասնութիւնը նախամեծար կը համարէ հակառակ ամբաստանելի փան՝ պատշանիլ :»

«Մարդուս համար մեծագոյն երջանկութիւնը «իբ գործը գտած ըլլալն է», այսինքն գործելն է այն մարդին մէջ որուն համար եղած է ինքը :»

«Ուսումը՝ առանց նկարագրի ոչինչ է : Անարի ուսեալ մարդ մը ընկերային արժէք մը չէ, յաւիտ վնասակար է երբեմն . առանց ուսման՝ նկարագրի տէր մարդ մը անյապաղ կը յայտնաբերէ իր բարեմասնութիւնները, եթէ պարագաները քիչ մը նպաստեն իրեն : Բայց ուսեալ եւ փաշտուիս նկարագրով մարդը անմիջապէս ընտիր ընտիրին կարգը կը բարձրանայ :»

«Ոչ մէկուն համար կրնանք ըսել քէ անսխալական է : Բայց ի՞նչ անդորրութիւն է բացարձակապէս վստահ ըլլալ մարդու մը ուղղամտութեանը :»

ՈՒՆԻ Է ԱՍՊԱՐԷՋԻ ՄԷՋ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

գ) Խմացական կարողութիւն

Նախ ըսեմ թէ դպրոցական ուշիմութենէն անկախաբար կայ գործի ուշիմութիւն մը, եւ առաջնակարգ դպրոցականը չէ որ անպատճառ կ'ըլլայ նաեւ առաջնակարգ գործի մարդ :

Յետոյ, գործի մէջ յաջողելու համար՝ իմացական արտակարգ կարողութիւն մը անհրաժեշտ չէ : Սովորական խելքը կը բաւէ : Կարեւորը ան է որ սովորական խելքը մեթոտիկ կերպով գործածուի, առանց արտօրանքի եւ հանդարտութեամբ, առանց իրարանցումը գործունէութեան հետ չփոթելու, եւ պատահականութիւնները մտքի առջեւ ունենալով :

Սակայն, եթէ իմացական արտակարգ կարողութիւն մը անհրաժեշտ չէ, ընդհանուր զարգացումը պիտանի է, որովհետեւ ան է որ առաձգականութիւն կը պարգեւէ մտքին, եւ թոյլ կու տայ անոր տեսնել՝ որոշ պարագայի մը մէջ՝ զանազան կարելիութիւններ : Աւելորդ է ըսել թէ ընդհանուր զարգացում ըսելով պէտք չէ հասկնալ պարզապէս միտքը պահուած զանազան գիտելիքներու չիւրացուցուած մթերք, այլ մշակուած, այսինքն՝ դատելու, տրամաբանելու, գիտական կերպով երեւակայելու, լայնօրէն մտածելու կարողութիւններով օժտուած միտք :

Այսպէս ըմբռնուած ընդհանուր զարգացումն է որ, գործի աշխարհէն դուրս ալ, հաճելի պիտի ընէ ընկերութիւնը, ինչ որ անուղղակի ազդակ մըն է, նոյնպէս, գործի մէջ յաջողութեան :

Ողջմտութիւնն իսկ, այնքան կարեւոր ազդակ յաջողութեան, թէ եւ ընդարօյս ձիրք, որոշ չափով մը կրնայ ստացուիլ աշխատութեան շնորհիւ :

Իսկ եթէ, այս կամ այն պատճառաւ, չես կրցած ժամանակին տիրանալ ընդհանուր զարգացման մը, գործի մտնելէդ վերջ կրնաս այդ պակասը լրացնել՝ ըլլա՛յ դասախօսութեանց, ըլլա՛յ բանախօսութեանց, ըլլա՛յ դիրքերու եւ թերթերու միջոցաւ : Մնաց որ, պէտք է անդադար աճեցնել գիտցածը, պէտք է ժամանակին հետ քայլ պահել . պէտք չէ մոռնալ որ առաջ չգացողը ետ կ'երթայ :

Ժողովրդական ասացուածքի մը համեմատ, ո'րչափ լեզու գիտես՝ այնքան մարդ ես : Այս խօսքը ցոյց կու տայ օտար լեզու գիտնալու կարեւորութիւնը գործի աշխարհին մէջ : Պէրլից Սֆուլի եւ նմանօրինակ ձեռնարկներու ընծայած առաւելութիւններէն օգտուէ՝ օտար լեզու սորվելու համար, գո'նէ հասկնալու եւ միտքդ արտայայտելու չափ :

«խօսքդ երիցս կշռէ՛, իսկ եօթնիցս՝ ինչ որ կը գրես :»

«Բարին ըսէ՛ք հաճոյքով . չարը ծածկեցէ՛ք խնամով եւ ցաւով խորհեցէ՛ք անոր վրայ :»

Ո ԵՒ Է ԱՍՊԱՐԷՋԻ ՄԷՋ ՅԱԶՈՂՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

դ) Նկարագրի բարեմասնութիւններ

1.— Ֆրանսացի ժամանակակից իմաստասէր Ա. Ֆուլէէ Հոգեբանական նախագիծ Եւրոպայի ժողովուրդներու անունով չահեկան հատոր մը ունի: Ազգասիրական թանկագին ծառայութիւն մը պիտի մատուցանէր ան որ հրատարակէր Հայուն նկարագրին ուսումնասիրութիւնը նիւթ ունեցող որքան դժուարին նոյնքան մեծարժէք երկասիրութիւն մը, գիտական հոգեբանութեան հիմերուն վրայ կառուցուած:

Որքան գիտեմ, այդ տեսակ աշխատութիւն մը գոյութիւն չունի մեր մէջ: Եղածը, հոս հոն ցրուած գիտողութիւններ են Հայուն ցեղային բարեմասնութեանց եւ թերութեանց մասին, օրինակի համար՝ Մաղաքիա Օրմանեան Պատրիարքի Հայոց Եկեղեցիներն ԽԴ. գլուխը: Բայց այդքանն ալ կը բաւէ գրքոյկիս հետապնդած նպատակին, մանաւանդ որ այդ գիտողութիւնները կը բղխին որքան ուշիմ եւ հմուտ՝ նոյնքան փորձառու գըլխէ մը: Շատ օգտակար պիտի ըլլայ որ ընթերցողներս հետաքրքրուին այդ գիտողութիւններով, մէկ կողմէ՝ քաջալերուելու համար իրենց ցեղային բարեմասնութիւններէն, միւս կողմէ՝ հոգ տանելու համար ճանչնալու եւ սրբազրելու իրենց ցեղային թերութիւնները: Գործի մէջ յաջողութեան էական պայմաններէն մէկն է

թէ՛ ինքզինքը եւ թէ՛ գիմացինը ճանչնալը, կարելիութեան սահմաններուն մէջ:

Արդ, հեղինակը, հակիրճ կերպով, իբրեւ հայկական բարեմասնութիւն կը մատնանչէ Հայուն բարոյական կորուրդը, անոր ուշիմ գործունէութիւնը՝ ամէն մարդերու մէջ, անոր ձեռներիցութիւնը, անոր արդիւնաւոր տարր մը եղած ըլլալը՝ ո՛ր միջավայրին մէջ որ ապրած է, անոր յառաջդիմասէր ոգին:

Իսկ իբրեւ թերութիւն կը մատնանչէ՝ բացակայութիւն Հայ ազգին մէջ այն «փայլուն ձիւղերուն եւ անդուգական արդիւնքներուն որոնք կը տեսնուին Հայ անհատին վրայ. վայրկեական կիրքեր, անխորհուրդ նախանձներ եւ փառամոլական ձգտումներ առջեւ կ'անցնին անոր գործունէութեան առաջնորդելու:» Ու սա խորհրդածութիւնը կ'աւելցնէ. «Հոգեկան բուռն ձրգտումներ, եւ գործի մէջ յանդուգն ձեռնարկներ, որոնք բացառաբար կրնան թերեւս յաջողութեանց պատճառ ըլլալ, վնասակար կը դառնան եւ ամէնէն ընտիր ծրագիրներն ալ վիժել կու տան, երբոր խորամանկութեան եւ խորագիտութեան օրէնքներուն չեն հպատակիր: Ահա Հայ ազգին գլուխը եկած արկածներուն մեծ մասին իսկական պատճառը: Ազգը պարտաւորուած է միշտ, իւր վնասով, անոր դժբախտ հետեւանքները կրել:»

2.— Աշխատասէր եղի՛ր:

Երբ մարդ աշխատասէր է, ո՛ր եւ է ասպարէզի մէջ առաջ կ'երթայ, բաւական է որ բացարձակապէս անընդունակութիւն չունենայ իր ասպարէզին համար, ինչ որ շատ հազուադէպ բան մըն է:

Իրաւ է որ դիտութիւնը, մեր օրով, բնախօսական պատճառներ կը գտնէ ծուլութեան խորը, բայց դուն, քու հաշուոյդ, այնպէս ընդունէ թէ քու կամքէդ կախում ունի ծոյլ չըլլալը, եւ, ըստ այսմ, ջանա՛ դուն զքեզ բարուքել, եթէ ծուլութեան հակամէտ ես:

3.— Հանգչէ՛: Զուարճացիր:

Որչափ կարեւոր է աշխատասիրութիւնը, նոյնքան կարեւոր է հանգիստը, զբօսանքը: Առողջութեան պաշտաններէն մէկն է ան, եւ պէտք է յարգել այդ պաշտանն ալ: Զափաղանց ձգտուած լարը կը փրթի:

Միայն պէտք է կազմակերպել հանգիստը, զբօսանքը: Արդարակշիւ սբօրդը, բացօթեայ պտոյտները, գեղարուեստական ժամանցները, մտերմական հաւաքոյթները, ջիզերը չգրգռող ընթերցումները եւ ֆիլմերը, այս տեսակ զբօսանքները մաս պէտք է կազմեն կենցաղի յատակադիծիդ. ապրելու արուեստին պաշտաններն են անոնք ալ:

Ո՛չ ալքօլ, ո՛չ ծխախոտ, ո՛չ դրամով խաղ: Զգո՛յ՛ «կին, խաղ, գինի» վտանգէն: Կարդա՛, ի մէջ այլոց, Սըր Պէյտըն Բաուըրի Րօվըրս պատուական հատորը (1), սնարիդ գիրքը ըրէ զայն:

4.— Կորովի, համբերատար, յարատեւող եղի՛ր:

Ամէն գործի յարակից դժուարութիւններ կան, մանաւանդ սկզբնաւորութեանը մէջ, իսկ դժուարութե-

նէ, ձախողանքէ ազատելու ծառայող կարելիութիւնները անհամար են: Խնդիրը չչուարելուն, ուղղութիւնը կորսնցնելու աստիճան չազդուելուն վրայ է, մանաւանդ որ խոչընդոտները, երբեմն, «ծուլութեան բարձ» մը կը դառնան: Պէտք է իր մէջը անդադար մշակել կորովը եւ համբերութիւնը: Պէտք է ընդունիլ թէ դժուարութիւնները ո՛չ թէ չարիք, այլ բարիք են, իբրեւ աղդակ կորովի աճման եւ, անդրադարձաբար, իբրեւ աղբիւր ուրախութեան: Կարդա՛ դիւտերու պատմութիւնը, որպէսզի տեսնես թէ ի՛նչպէս գրեթէ բոլոր գիւտերու հեղինակները մարդոց եւ իրերու յարուցած տեսակ տեսակ դժուարութեանց դէմ մաքառած են՝ չնորհիւ իրենց յարատեւող ոգիին, եւ վերջապէս կրցեր են ուրիշներու համար անկարելի երեւցածը հնարաւոր դարձնել:

Արեւելքին դանդատող է. ջանա՛ սրբազրել այդ թերութիւնը: Յետոյ, պէտք չէ մտքէ հեռացնել «Ժամանակ» աղբակը: Եւ յոյսով լինելով մէկէն ի մէկ չի դարպէտք է ժամանակ տալ ժամանակին, յաջողութեան տեսակետով:

5.— «Գործիմ մարդը» եղի՛ր:

Նախանձախնդիր եղիր լաւագոյն կերպով, խղճմտօրէն ընելու ընելիքդ, դուն զքեզ փնտռել տալու: Ուրիշ բառով, նուիրեալ մը եղիր, այս բարեմասնութիւնը չափաղանցութեան չտանելու պայմանաւ, ի վնաս առողջութեանդ:

6.— Զիդերուդ տէրը եղի՛ր:

Մի՛ աճապարեր, աւելի ճիշդ՝ դանդաղօրէն արտո-

(1) Ֆրանսերէնի քարգմանում է La Route du Succès ամուսնով (Alexis Redier, Ed. Paris):

րա' : Ստորագրելէ , խոստանալէ առաջ աղէկ մտածէ , իսկ այնուհետեւ տառապէս յարգէ՝ ստորագրութիւնդ , խոստումդ :

7.— Անձնավստահ եղիր :

Երկչոտ մի՛ ըլլար : «Պարկեշտ երկչոտին համար տեղ չկայ այս աշխարհի մէջ» : Ոչ չափազանց համեստ , ոչ պոռոտախօս . միջին ճամբան է իմաստութեան ճամբան :

8.— Վարանամիտ մի՛ ըլլար :

Կտրուկ եղիր , առանց անխորհուրդ կամ յախուռն ըլլալու : Նայէ՛ որ ուրիշներուն խել չտաս բերնիդ հացը : Երբ դուն «տակաւին» կը մտածես , ուրիշներ «գործել» կը սկսին արդէն :

9.— Արքնամիտ եղիր :

Ուշագրութիւնդ մի՛ ցրուեր : Տեսնելու մարդէ դուն զքեզ : Ամէն տեսակ վտանգներով լեցուն է կեանքը՝ մեր օրով :

10.— Աւելի՛ աղէկ :

Ա՛ս պէտք է ըլլայ դործի մարդուն յարատեւ սեւեռումը : «Իմ տեղս դադարն է» . Գարնէկիի այս խրատը , պայմանաւ որ տխմար փառասիրութեան մը արձագանգը չըլլայ , թո՛ղ հնչէ միշտ զանկիդ մէջ : Հետաքրքրուէ ասպարէզիդ յատուկ յառաջդիմութիւններովը եւ ըրէ՛ , այս տեսակէտով , ինչ որ կրնաս ընել :

11.— Դիտող եղիր :

Ուրիշներուն յաջողութեանց եւ ձախողանքին պատճառները որոնէ՛ եւ դաս ա՛ռ անոնցմէ : Ամէնէն իրական եւ ամէնէն մօտէն դասերը ասո՛նք են :

12.— Կազմակերպել գիտցիր :

Ո եւ է դործի մէջ , յաջողութեան գլխաւոր ազդակներէն մէկը կազմակերպիչ ոգին է : Թանկագին կարողութիւն մըն է ոյժերը տնտեսել եւ նպատակաւարմար կերպով զանոնք դործածել : Նուազագոյն ճիգով՝ արտադրութեան բացարձակ առաւելութիւն մը ձեռք բերելու դիտութիւն մը կայ : Մօտաւորապէս քսան տարի առաջ , Միացեալ Նահանգներու մէջ , առեւտրականներու Բոմբարտի (ընկերակցութիւն) մը հազար տոլար տուաւ անգլիացի Հերպլըդ Գասոնի՝ կէս ժամուան սքիշի մը համար , այս նիւթին շուրջ :

13.— Քաղաքավար եղիր :

Նիւր Եորքի մեծագոյն դրամատուներէն մէկուն նախագահը կ'ըսէ . «Եթէ քսան լեզու ունենայի , ամէնքն ալ պիտի դործածէի քաղաքավարութիւն քարոզելու , որովհետեւ երկար փորձառութիւն մը ինծի սորվեցուցած է թէ անոր արդիւնքը շօշափելի եւ անվրէպ է : Յաջողութեան տեսակէտով , Ալաէտտինի կանթեղն է ան :»

Համբերատարօրէն բարեկիրթ եղիր յաճախորդներուդ հանդէպ , նոյն իսկ երբ անոնք բաւական բարեկիրթ չեն քեզի հանդէպ , ոչ ալ բաւական ողջամիտ : Զսպէ՛ լեզուդ , զսպէ՛ շարժուձեւերդ : Իսկ զնորդներուն

ողջամիտ մտածումները, փափաքները նկատի առնել եւ գոհացնել առեւտրական գիտութեան պահանջներէն մէկն է:

Մարդ շատ բան կը քաշէ իր լեզուէն, որովհետեւ ինքնապաշտպանութեան իր եռանդէն մղուած, շատ անգամ կ'ըսէ կամ կ'ընէ բաներ զորս անհրաժեշտ չէր ըսել կամ ընել, եւ որոնք, ուղղակի կամ անուղղակի, թշնամութիւններ կամ գոնէ պաղուծիւններ կը ստեղծեն իր շուրջը, եւ անոնք ալ, համակեդրոն շրջանակներու պէս, հետզհետէ կ'ընդարձակուին, նոյն իսկ համակրութիւնները հակակրութիւններու փոխելով:

Վարուիլ գիտցիր գործի ընկերովդ հետ. մի՛ պահանջեր որ ամէն բանի մէջ ճիշդ քեզի պէս խորհի եւ քեզի պէս զգայ ան: Անտեղի, անբնական պահանջ մըն է ադ, եւ ոչ միշտ օգտակար. ընդհակառակը, երբ ընկերները տարբեր յատկութիւններ ունենան, աւելի ադէկ կը յաջողի գործը: Ուսումնասիրէ ընկերովդ նրկարագիրը եւ ըստ այնմ վարուէ անոր հետ:

Նոյն վերաբերումը ունեցիր գերադասիդ հանդէպ, նոյն իսկ եթէ իրաւունքը բոլորովին անոր կողմը չըլլայ: Պէտք չէ մոռնալ որ ընկերային ամէն դիրք իր պահանջներն ունի, զորս նկատի չառնել՝ ձախողանքի պատճառ մը ստեղծել է ինքն իրեն: Ինքնահաւանութիւնը, պաշտօնեային համար, յառաջդիմութեան գըլխաւոր խոչընդոտներէն մէկն է, նոյն իսկ երբ իր բաղբօնը իր դժգոհութիւնը չյայտնէ իրեն: Մարդիկ կան որ շատ գիտողութիւն ընել չեն սիրեր, բայց, առաջին առթիւ, իրենց դժգոհութիւնը կը յայտնեն դրակամ ձեւով, մանաւանդ եթէ այդ պաշտօնեան ոչ միայն յա-

չաղկոտ եւ ինքնահաւան է, այլ նաեւ ոխակալ կամ գոնէ խոթոտող:

Բարեկիրթ եղիր ստորադասներուդ հանդէպ: Այսպէս ընել ոչ միայն յաջողութեան պայման է, այլ եւ արդարութեան եւ ողջմտութեան պահանջն է:

Միջավայրիդ ժողովուրդին հոգեբանութիւնը իւրացուր հարիւր առ հարիւր, կամ գոնէ հարիւր առ հարիւրի կարելի եղածին չափ մօտ: Պատշաճաւ՝ ինչպէս ապրելու, նոյնպէս յաջողելու տիեզերական օրէնք մըն է:

Մի՛ յամառիր. հաշտարար ոգին մշակէ մէջդ: Մըտածէ՛ թէ ճշմարտութեան աւանդապահը չես դուն:

Գոհահիլ մի՛ ըլլար. աղնուականութիւնը մշակէ մէջդ:

Նեղացուցիչ հարցութիւններով հետաքրքրութիւնդ գոհացնելէ զգուշացիր:

Կարգ մը փափուկ զգացումներ վիրաւորող խօսակցութիւններէ խոյս տուր:

Երկարաբան մի՛ ըլլար: «Ժամանակը դրամ է». ոչ դուն կորսնցուր դայն, ոչ ալ ուրիշին կորսնցնել տուր:

Վարժուէ՛ գուշակելու գերադասներուդ մտածումները եւ փափաքները, անոնց ընդ առաջ գնա՛:

Կիրկիր եւ անուշլեզու եղի՛ր:

Թափք ունեցիր: Ամէն բանի մէջ չափը պահէ. անպատկառ մի՛ ըլլար:

14. — Խնայող եղիր:

Պիւտճէ մը ունեցիր թէ՛ անհատական եւ թէ՛ ըն-

առնեկան ծախքերուդ համար: Հաշիւներդ բռնէ կանոնաւորապէս, որպէսզի եկամուտդ աւելի չծախսես եւ աւելորդ ծախքեր չընես, ընդհակառակը բան մը աւելցնես: Մի՛ մոռնար թէ «երբ դուն տուեր կը հոգաս», Քրանքները ինքզինքնին կը հոգան»: Մի՛ մոռնար նաեւ թէ չի բաւեր հարստանալ, պէտք է պահպանել դիտնալ: Կանուխէն ապահովագրուէ՛ եւ ապահովագրել տուր ընտանիքդ:

Խնայող եղիր, առանց սակայն կծծի ըլլալու: Կըծծին համակրելի էակ մը չէ: Ողջամտօրէն տուր. մի՛ մոռնար թէ տալը գութի գործ մը ըլլալէ առաջ արդարութեան պարտականութիւն մըն է:

Պարտք մի՛ ըներ. կոկիկ եղիր դրամական գործառնութեանցդ մէջ:

15.— Յարաբերութիւններ մշակէ՛:

Մարդամօտ եղիր: Կղզիացեալ մի՛ ապրիր: Յանձնարարականները մեծ գործ կը տեսնեն գործի աշխարհին մէջ: Քեզի հասկցող արժէքաւոր մարդոց շրջանակ մը կազմէ շուրջդ: Որքան շատ անկեղծ բարեացակամութիւն, համակրութիւն, համարում երաշխաւորես դուն քեզի՝ այնքան շատցուցած կ'ըլլաս յաջողութեան հաւանականութիւնները:

Սակայն, շուտով մի՛ բարեկամանար: Վարուիլ դիտցիր ամէնուն հետ, բայց խնամով ընտրէ բարեկամներդ: Գիտցիր որ աշխարհ լեցուն է կեղծ բարեկամներով որոնց մէջ շատ վարպետօրէններ ալ կան. անոնց որս ըլլալէ զգուշացիր:

16.— Ձեռներէց եղի՛ր:

Բոլոր ասպարէզները խճողուած են: Զանա՛ ճարտար նորութիւն մը ստեղծել, հոգ չէ թէ դոյզն ըլլայ. գիտցիր որ մեծ գիտերու հեղինակներէն աւելի պզտիկ գիտերու հեղինակներն են որ նիւթապէս յաջողած են: Անկոխ ճամբան լաւագոյն ճամբան չէ յաջողութեան:

Այս նպատակաւ, ասպարէզիդ յատուկ յառաջդիմութիւններով, նորութիւններով հետաքրքրուէ՛ ճամբորդութիւններով, ընթերցումներով եւ ուրիշ միջոցներով:

17.— Ուղղամիտ եղիր:

Առանց նկատի առնելու հոս ուղղամտութեան գեղեցկութիւնը, այլ զուտ գործնական գետնի վրայ քըննելով խնդիրը, ես չեմ համոզուած որ, նոյն իսկ բարքերու անկման այս դարագլխուն, անուղղամիտին, անպարկեշտին բաժինը ըլլայ յաջողութիւնը: Այսպէս կ'ըսէ ինծի դատողութիւնս, եւ նո՛յնը կը հաստատէ փորձառութիւնս:

18.— ձկուռ եղիր:

Ի հարկին՝ այսօրուան շահը զոհէ վաղուան մեծագոյն շահուն: Նոյնպէս, փոքրագոյն անպատեհութիւնը ընդունէ՛ խոյս տալու համար մեծագոյն անպատեհութենէն:

19.— ձշապառ եղիր:

ձշապահութիւնը բարեկրթութեան կարեւոր պայմաններէն մէկն է, շատ քիչ յարգուած մեր մէջ: Յանձ-

նառութիւններդ ճշդիւ եւ ժամը ժամուն կատարէ՛. ժամադրութիւնդ ճշդիւ յարգէ՛: Ժամանակը մի՛ վատներ եւ վատնել մի՛ տար: Գիտցի՛ր որ յետամնաց ժողովուրդներն են որ ժամանակը գնահատել չեն գիտեր, եւ հետաքրքրաշարժ է ամերիկացի գործարանատիրոջ մը մերժումը՝ խնդրուած այցելութեան, պարզապէս սա նկատումով որ գործարանին մէջ աշխատող ամէն մէկ կին գլուխը վեր պիտի հանէր այցելուն տեսնելու համար, եւ կէս վայրկեան պիտի կորսնցնէր այս կերպով:

Իսկ գարձեալ ամերիկացի Մըդըր Ֆրէնք Կիլ-պրէդ, աւելորդ շարժումները ջնջել տալու նպատակաւ, 18էն 5ի իջեցուց թիւը այն շարժումներուն որոնք կարելոր են աղիւս մը տեղաւորելու համար, այնպէս որ մէկ օրուան մէջ ամէն մէկ գործաւոր 3000 - 3500 աղիւս կը ցաւ տեղաւորել՝ փոխանակ 700 աղիւսի զոր կը զետեղէր անկէ առաջ:

Ստացած նամակիդ պատասխանը մի՛ ուշացներ, մանաւանդ որ նամակի մը պատասխանը որքան յետաձգուի՝ այնքան աւելի կը զօրանայ պատասխանելու անհոգութիւնը:

20.— Զուարթամիտ եղիր:

Ինքնադատարարակութեան եւ վերադատարարակութեան կարեւոր խնդիրներէն մէկն ալ աս է:

Սակայն, պէտք է զուարթամտութիւնը չփոթել թեթեւօրիկութեան հետ, որ կախրեցութեան չափ անհաճոյ է եւ նեղացուցիչ. զգուշացիր անհամ կատակներէ՝ ձեռքով կամ խօսքով:

Հաւանական նկատուած դժբախտութիւնով մը մի՛ դրադեցներ միտքդ անդադար, մինչեւ որ դժբախտութիւնը դուռդ արի չառնէ: Խոհեմ եւ հեռատես եղիր, բայց ոչ յոռետես:

21.— Շահուդ մասնակից ընէ պաշտօնեաներդ՝

անկախարար անոնց վճարուած թոշակէն: Պէտք է որ պաշտօնեաները սիրով կապուին իրենց գործին հետ եւ իրենց գործատիրոջ գործը իբրեւ իրենցը նկատեն, եւ ոչ թէ իբրեւ վարձկան աշխատին:

22.— «Ըսի - ըսաւ»ներով մի՛ վատներ ժամանակդ եւ յոյժդ,

սակայն գիտցիր համակրութեամբ մտիկ ընել քննադատութիւնները՝ անոնցմէ օգտուելու նպատակաւ:

Բամբասանքէ զգուշացիր, նոյն իսկ իբր ժամանց: Բամբասանքը թշնամութիւն կը ստեղծէ եւ կը գոհակացնէ: Մարդոց տկարութիւններէն աւելի՝ բարեմասնութիւնները հրապարակելէ խորթէ՛:

23.— Դրամիդ շահագործումին մասին խոհեմ եղիր:

Դէմդ ելլողին մի՛ վստահիր: Աղէկ կշռէ՝ վստահելէ առաջ: Արժանահաւատ տեղեկութիւններ քաղէ: Աշխարհ վարպետ խարդախներով լեցուն է:

24.— Ժամանակին ամուսնացիր,

եթէ կամքդ անկախ լուրջ պատճառներ չկան: Մի՛ մոռնար թէ կինը կարեւոր ազդակ մըն է յաջողու-

Թեան, բառին ազնիւ իմաստովը: Միայն, ամուսնու-
թեան մէջ, նկարագիրը դրամին մի՛ զոհեր: Ողջմտու-
թիւն եւ ազնուականութիւն, ահա՛ այն բարեմասնու-
թիւնները զորս պիտի փնտռես մանաւանդ՝ նշանածիդ
մէջը: Ներկայ գործի աշխարհը, ուր իզական սեռն ալ
թափանցած է, առիթներ կ'ընծայէ յարաբերութիւններ
մշակելու, եւ, այս կերպով, կը դիւրացնէ ամուսինի
ընտրութիւնը:

Իսկ եթէ պիտի չկրնաս ամուսնանալ, կամ մինչեւ
ամուսնանալդ, զգաստ, ժուժկալ ապրէ: Մի՛ հաւատար
անոնց որոնք քեզի պիտի ըսեն թէ զգաստութիւնը կը
վնասէ մարմնին: Ընդհակառակը: Թող սէրը չկուրա-
ցնէ քեզի. ամուսնանալէ առաջ՝ անհրաժեշտօրէն բժըշ-
կական քննութեան ենթարկուէ եւ ենթարկել տուր
թեկնածու ամուսնակիցդ:

Ամուսնանալէ վերջ, գործերուն վիճակին գիտա-
կից պահէ կինդ, շեղելով՝ այս մասին՝ մեր մէջ տի-
րող սովորութենէն:

25.— «Սնօալիս»-է զգուշացիր:

Պէտք է իր չափը պահել գիտնալ, «քոսկին համե-
մատ կառավարել բերանը», «վերմակին չափ երկարել
սրունքը»: Որքան յանձնարարելի է արդարաւիշիւ փա-
ռասիրութիւնը՝ նոյնքան այսպանելի եւ կործանարար է
ունայնամտութիւնը, սնափառութիւնը:

26.— Այսօրուան գործը վաղուան մի քողար:

Վտանդ կայ որ վաղուան ձգուածն ալ աւելի՛ ետ-
քի ձգուի հետզհետէ:

27.— Զորս կողմդ նախանձոտներ մի՛ տեսներ:

Իր գործին աշխատիլ՝ լաւագոյն կերպովը, իր վար-
պետին աչքը մտնել՝ ամէն օր ալ աւելի. ա'ս է իրական
օգուտ ունեցող բանը, եւ ոչ տօնքիչօքեան պայքարը՝
չարախօսութիւններով միասին:

28.— Ժամանակիմ քրէ կտակդ:

Ժամանակին, այսինքն երբ տակաւին մահը ափ չէ
առեր դուռը, առողջ եւ հանդարտ մտքով եւ կարելի ե-
ղածին չափ խոհականութեամբ ու հեռատեսութեամբ,
նկատի ունենալով թէ՛ ընտանիքին վերապրող անդամ-
ները եւ թէ բարեգործական ձեռնարկները:

29.— Մի՛ արհամարհեր «նէվալ»ը:

Ամերիկացիները մեծ կարեւորութիւն կ'ու տան
նէվալին. արհամարհելի ազգակ մը չէ ան՝ յաջողու-
թեան, պայմանաւ որ ծիծաղելի հանգամանք չառնէ:
Իսկ լաւագոյն նէվալը յաճախօրէր գոհացնելն է. ա'ն
է որ իր ետեւէն պիտի բերէ ուրիշներ:

30.— Կարեւորութիւն տուր հակաշնոյն:

Ոչ ոք հրեշտակ է: Ամէն մարդ հակաշնոյն կը կա-
րօտի: Ուստի, պէտք է համակրութեամբ ընդունիլ հա-
կաշնոյն իր վրայ, ինչպէս նաեւ հակաշնոյն ենթարկել
իր գործակիցները, առանց շեղելու ողջմտութեան,
քաղաքավարութեան եւ քաֆթի ցոյց տուած ճամբէն:

Յ. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

Յ Ա Ն Կ

	էջ
Յառաջարան	3
Երկու խօսք	5
Ապրիլը արուեստ մըն է	7
Բնաբ ան՝ գործի մէջ յաջողիլ	9
Դրամին արդարակշիռ գնահատումը	11
Անգործ չմնալ	15
Յանկութիւն	18
Բախտ	21
Մարմնի եւ մտքի առողջութիւն	23
Իմացական կարողութիւն	26
Նկարագրի բարեմասնութիւններ	28-41

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳ. ՀՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

(ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ Է)

« Պէտք չունիմ Հայութեան վրայ ծանրացող պարտականութիւնը յիշեցնելու: Գիտեմ որ կը բաւէ ամէն Հայու ազգասիրութեան կոչում ընել, որպէսզի իւրաքանչիւրը տայ ինչ որ կրնայ, այն վեհ մտածումով թէ ատիկա պիտի ըլլայ փրկարար զոհողութիւն մը: »

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱ

« Ամէն Հայեր, որ սփռուած են աշխարհի ամէն կողմը, պէտք է նային գուրգուրանքով դէպի մեր Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, իբր մի կենդանի հայկական կառուցուածքի, որ կը հետապնդէ հայ ժողովրդեան երջանկութիւնը եւ բարգաւաճումը: »

ԳԱԼՈՒՍ ԿԻԼՊԷՆԿԵԱՆ

« Ազգի մը անմահութեան գրաւականն է բարեգործութեան ոգին, որուն իսկական, գործնական եւ կենդանի պատկերն է Հ. Բ. Հ. Միութիւնը: »

ՍԱՀԱԿ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

« Համոզուած եմ որ, եթէ ազգին մէջ միակ ձեռնարկ մը կայ, որ խոհեմութեամբ մտածուած, իմաստութեամբ կազմակերպուած եւ ուղղամտօրէն գործադրուած ըլլայ, այն ալ Հ. Բ. Հ. Միութիւնն է: »

ՕՐՄԱՆԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

« Բարեգործականը պիտի մնայ եւ պիտի տեւէ, ցորքան այս ազգը ցաւ մը ունի իր սրտին խորը եւ յոյս մը իր հոգւոյն մէջ: Անիկա մեր մէջ այն կազմակերպութիւնն է ուր միշտ աւելի գործ եղած է քան խօսք: »

ԹՈՐԳՈՄ ՊԱՏՐԻԱՐԺ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

« Իբր Ամերիկացի, չեմ կրնար հաւատալ որ ո եւ է ազգասէր Հայ Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Միութեան անդամ եղած չըլլայ: »

ՏՕԲԹ. Ա. ՄԷՔԱԼԼԸՄ

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը սրտեռանդ կը հետապնդէ նաեւ գաղութահայ երիտասարդութեան խմբաւորումը եւ կազմակերպումը, իր հովանիին ներքեւ, ազգային դաստիարակութեան եւ ծառայութեան կրկին տեսակէտներով: Անիկա Կրտսերաց Լիկաները կամ եւս երիտասարդական Միութիւնները կ'օժտէ ակումբներով եւ գրադարան - լսարաններով, որպէսզի հայ շունչով եւ ինքնազարգացումի ազդակներով նոր սերունդը օտարութեան մէջ հայ ապրի:

ՔՈՒԱՆՇԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ԽՕՍԻՆ

Իր հիմնարկութենէն ի վեր, 15 Ապրիլ 1906, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, միջեւ 1937 տարուան վերջը, զանազան հիմնարկութեանց, ձեռնարկներու եւ նպաստներու յատկացուցած է 918081 Անգլ. ոսկիի աննախընթաց գումարը, որուն 215178 ոսկին միայն Հայաստանի վերաշինութեան, մշակոյթին եւ ներգաղթին համար ծախսած է:

Ահա թէ ի՞նչ քրած է եւ կ'ընէ Հայկական Ընդհանուր Միութիւնը, հակառակ ամէն տեսակ դժուարութեանց եւ խոչընդոտներու: Իր երախտաւորներուն թիւը կ'անցնի 250,000ը, որբեր, տարագիրներ, աղէտեալներ, հողագործներ, գործաւորներ, ուսանողներ, մտաւորականներ, հիւանդներ, եւն.:

Բաց աստի, շնորհիւ այն անվերապահ վըստահութեան զոր անիկա կրցած է ներշնչել ամէնէն բժախնդիր եւ խստապահանջ քարեգործներուն, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը յաջողած է նաեւ վերոյիշեալ գումարին չափ անագին հիմնադրամներ ալ ապահովել, որ անձեռնմխելի ըլլալով տարեկան կարեւոր եկամուտ մը կ'ապահովեն մշտապէս ազգօգուտ նպատակներու, կտակարարներու կամ քին համաձայն:

NL0150541

ՀԱՅԸ ՀԱՅՈՎ ՀԱՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Այս է քնաքանը Հայկական Բարեգործական
Ընդհանուր Միութեան:

Ազգային համերաշխութեան տեսակէտով,
Հ. Բ. Ը. Միութիւնը այն միակ համազգային
կազմակերպութիւնն է, ուր ամէն դասակարգի,
դասանանքի եւ հոսանքի Հայեր, անխտիր, կըր-
նան գտնել համագործակցութեան խաղաղ եւ
մաքուր գետին մը, հաւաքաբար եւ եղբայրաբար
նուիրուելու համար ազգապահպանումի եւ հայ-
րենաշինութեան այն քարծր նպատակներուն զոր
կը հետապնդէ այս մեծ Միութիւնը:

Եթէ ամէն գիտակից ու ազգանուէր Հայ իր
լուման դնէ անոր համազգային զանձանակին
մէջ, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իսկապէս պիտի կրնայ
հրաշքներ գործել յօգուտ հայ բազմակարօտ ժո-
ղովուրդին:

Ամէն Հայ, անխտիր, այր թէ կին, օրօրոցէն
սկսեալ, ըլլա՛յ հարուստ թէ համեստ, կրնայ ան-
դամակցիլ Հայի. Բարեգ. Ընդհ. Միութեան, վը-
ճարելով միանուագ մուտքի տուրք մը (առ
նուազն 2 Զուիցերիական Փրանք կամ համար-
ժէքը) եւ ամսական անդամավճար մը (նուազա-
գոյն 1 Զուից. Փրանք կամ համարժէքը):

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՍԻՆԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Հիմնական կեդրոնատեղի — Լոզան

և վարչական կեդրոնատեղի — Բաքիզ

Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Միութեան նպատակն է՝

Ա. — Օժանդակել Հայ ժողովուրդին և իր հայրենիքին մտաւոր և բարոյական զարգացման :

Բ. — Յղնել անոնց նիւթական և տնտեսական վիճակին բարելավման :

Գ. — Քաջալերել սոյն արդիւնքները յաւաջ բերելու ծառայող ամէն ձեռնարկ ու հրատարակութիւն :

ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՍ. ՖՐԱՆՔ

Union Générale Arménienne de Bienfaisance
11, Square Alboni,
PARIS

Գեղ. Տպարան և. Մարիկեան
"Dep. ARTISTIQUE" -- 42, Rue de la Jonquière, Paris